

SPREJET NOV ZAKON O VARSTVU PRED IONIZIRAJOČIMI SEVANJI IN JEDRSKI VARNOSTI

Državni zbor Republike Slovenije je na seji 12. decembra 2017 sprejel novi Zakon o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti (ZVISJV-1), ki bo v celoti nadomestil do sedaj veljavni zakon enakega imena iz leta 2002, ki je bil nazadnje dopolnjen leta 2015. Zakon prenaša vsebine Direktive Sveta 2013/59/Euratom, ki je bila sprejeta 5. decembra 2013 in vnaša toliko sprememb, da ni bilo več smiselno dopolnjevati starega zakona, temveč je bilo bolje pripraviti novega.

Novi zakon večinoma sledi temeljnim ciljem in načelom do sedaj veljavnega zakona. V ZVISJV-1 je vnešenih tudi nekaj določil iz evropske direktive o jedrski varnosti, sprejetih na podlagi naukov po jedrski nesreči v Fukušimi leta 2011.

S sprejemom ZVISJV-1 smo v slovenski pravni red prenesli večino določil najsodobnejših standardov s področja varstva pred sevanji. Nekaj operativnih podrobnosti je še preostalih za prenos v pravilnike in uredbe, kar bo urejeno v naslednjih tednih in mesecih. V javni obravnavi so že bili osnutki naslednjih novih podzakonskih predpisov: Uredbe o sevalnih dejavnostih (UV1), Uredbe o mejnih dozah, referenčnih ravneh in radioaktivni kontaminaciji (UV2), Uredbe o nacionalnem radonskem programu (UV4) in Pravilnik o uporabi virov sevanja in sevalni dejavnosti (JV2SV2). Trenutno je v javni obravnavi Uredba o zmanjšanju izpostavljenosti zaradi naravnih radionuklidov in preteklih dejavnosti ali dogodkov (UV5). Pripombe in predloge je možno posredovati do 14. 1. 2018.

Priporočamo vam, da redno spremljate spletne strani URSJV, ker bo v naslednjih mesecih objavljenih še nekaj osnutkov podzakonskih predpisov, na katere bo možno podati pripombe in predloge.

ZVISJV-1 bo začel veljati 15 dni po objavi v Uradnem listu in bo objavljen tudi na [spletni strani URSJV](#).

Več o pridobivanju dovoljenj po novem bo objavljeno v naslednji številki Sevalnih novic.

Vsem bralkam in bralcem Sevalnih novic voščimo vesele praznike in uspešno 2018.

PLAČEVANJE UPRAVNIH TAKS

Ker večkrat prihaja do plačila upravne takse na napačno številko sklica, vas prosimo, da pred plačilom upravne takse na spletnih straneh URSJV (Info središče → Pomoč strankam → Upravne takse) preverite številko računa in še posebej številko sklica.

Pravilna številka sklica je:

- **25534-7111002.**

Upravna taksa znaša:

- **22,60 EUR** za dovoljenje za izvajanje sevalne dejavnosti (novo dovoljenje, podaljšanje dovoljenja, sprememba dovoljenja),
- **4,50 EUR** za vpis vira sevanja v register virov sevanja (nov vir sevanja, vpis spremembe).

Javni zavodi so plačila upravne takse oproščeni.

Če najdete vir sevanja neznanega izvora, ali če sumite, da gre za vir sevanja, pokličite dežurnega URSJV: tel. št. 041 982 713.

DOGODKI IZ TUJINE, OBJAVLJENI V SISTEMU NEWS

Povzemamo dogodke iz tujine, o katerih so države poročale preko spletnega informacijskega sistema NEWS. Dogodki so povezani s transportom radioaktivnih snovi, z najdbo virov sevanja in s prekomernim obsevanjem delavcev pri delu z viri sevanja. Podrobnejši opis dogodkov najdete na [spletni strani NEWS](#).

Iz Francije so v aprilu poročali o kraji Troxler sonde z viroma sevanja ^{137}Cs aktivnosti 296 MBq in $^{241}\text{Am}/\text{Be}$ aktivnosti 1,48 GBq. Napravo so ukradli iz shrambe na delovišču. Dogodek je bil ocenjen s stopnjo 1 po INES lestvici.

Iz Mehike so poročali o petih dogodkih s krajo virov sevanja. S stopnjo 2 po INES lestvici je bil ocenjen dogodek, pri katerem je bilo ukradeno vozilo, v katerem so prevažali vir sevanja ^{192}Ir za uporabo v industrijski radiografiji (kategorija 2 po IAEA kategorizaciji virov sevanja), ki ga niso našli. Ostali dogodki so bili ocenjeni s stopnjo 1 po INES lestvici. V vseh primerih so bili viri sevanja najdeni nepoškodovani skupaj z vsebnikom, zato predvidevajo, da ni bil nihče obsevan.

V Avstraliji je bil pri odpiranju stekleničke, ki je vsebovala raztopino ^{99}Mo aktivnosti 4,5 GBq, obsevan analitik. Steklenička je po nesreči padla in vsebina se je razlila po analitikovih rokavicah, pri čemer sta bili kontaminirani obe analitikovi roki. Preliminarno je bilo ocenjeno, da je bila prejeta ekvivalentna doza na roke 850 mSv. Tri do štiri tedne kasneje so bili na rokah opazni deterministični učinki sevanja v obliki rdečice in mehurjev. Dogodek je bil ocenjen s stopnjo 3 po INES lestvici.

Iz Belgije so poročali o obsevanju letalskih potnikov na poti iz Kaira preko Züricha do Bruslja, ker pošiljka z virom sevanja ^{192}Ir aktivnosti 29,6 GBq ni bila pravilno označena. Več potnikov je prejelo celotelesno dozo nad mejo za posameznika iz prebivalstva (1 mSv). Rekonstrukcija dogodka je pokazala, da je 19 potnikov na relaciji Kairo - Zürich prejelo dozo največ do 6,5 mSv in 7 potnikov na letu iz Züricha v Bruselj dozo največ do 3,1 mSv. Osebe, ki so na letališču v Zürichu in Bruslju ravnale s pošiljko, niso prejele več kot 0,22 mSv. Šofer (sicer izpostavljeni delavec), ki je pošiljko prevzel na letališču v Bruslju in jo prepeljal na končno destinacijo, je po oceni prejel 0,24 mSv. Delavci v podjetju (tudi izpostavljeni delavci), ki mu je bila pošiljka dostavljena, pa so prejeli doze manj kot 0,36 mSv. Dogodek je bil ocenjen s stopnjo 2 po INES lestvici.

Iz ZDA so poročali o treh dogodkih, pri katerih je prišlo do prekomerne izpostavljenosti delavcev, prva dva opisana dogodka sta bila ocenjena s stopnjo 2, tretji pa s stopnjo 1 po INES lestvici.

Prvi dogodek se je zgodil pri izvajanju industrijske radiografije. Delavec pri odstranitvi filma ni uporabljal merilnika sevanja. Ob odčitku osebne dozimetra, je le-ta pokazal prejeto dozo 54 mSv. Pri drugem dogodku je prišlo do obsevanja farmacevtskega tehnika, katerega odčitek dozimetra je pokazal prejeto celotelesno dozo 110 mSv. Pri delu je uporabljal vire sevanja $^{99}\text{Mo}/^{99\text{m}}\text{Tc}$, $^{99\text{m}}\text{Tc}$ in ^{68}Ga . Delavcu je bilo prepovedano nadaljnje delo z viri sevanja. Delodajalec je za vse zaposlene izvedel obnovitveno izobraževanje o ALARA programu, osebni dozimetriji, nadzoru izpostavljenosti ter ustreznem rokovanju in shranjevanju radioaktivnih snovi. Po potrebi pa bodo izvedli še morebitne druge popravne ukrepe. Pri tretjem dogodku je delavec pri izvajanju radiografije v koledarskem letu prejel celotelesno dozo 58,1 mSv. Posebne okoliščine, zaradi katerih je prišlo do presežene mejne doze (50 mSv), niso bile prepoznane.

V Nemčiji so pri popraviljanju naprave za industrijsko radiografijo po nesreči poškodovali vir sevanja ^{75}Se z aktivnostjo 1,3 TBq. Delo so opravljali v nadzorovanem območju pooblaščenega podjetja. Poleg delavcev, ki sta opravljala popravilo, so bile obsevane tudi osebe izven nadzorovanega območja. Pregledanih je bilo 80 oseb, od teh so učinkovito dozo višjo od 1 mSv prejeli trije delavci, pri čemer nihče ni prejel več kot 3 mSv (mejna doza za delavce je 20 mSv). V treh primerih so bile mejne doze za posameznike iz prebivalstva (1 mSv) rahlo presežene, v šestih primerih pa so bile prežete doze tik pod to mejo. Dogodek je bil ocenjen s stopnjo 2 po INES lestvici.

Iz Velike Britanije so poročali o proženju alarma (hitrost doze več kot 37,5 mSv/h) na elektronskih dozimetrih pri dveh delavcih, ki sta izvajala radiografijo z rentgensko napravo. Noben od delavcev ni prejel povišane doze. Zaradi neupoštevanja postopkov in s tem poslabšanja obrambe v globino, je bil dogodek ocenjen s stopnjo 2 po INES lestvici, saj bi bila delavca lahko izpostavljena zelo visokim hitrosti doz več sto Sv/h, kar bil bilo lahko tudi smrtno nevarno.

Iz Republike Južne Afrike pa so poročali o pošiljki zaprtega vira sevanja za uporabo v industrijski radiografiji. Paket je bil označen kot prazen (UN2908) in zato je bil na poti iz Kenije obravnavan kot običajna prtljaga na potniškem letu. Ob prevzemu paketa pri naslovniku je bila na površini paketa izmerjena hitrost doze 6 mSv/h, zaradi česar so bili lahko obsevani tisti, ki so prišli v stik s pošiljko. Dogodek je bil ocenjen s stopnjo 2 po INES lestvici.

Sevalne novice so namenjene predvsem obveščanju izvajalcev sevalnih dejavnosti.

Pri pripravi 45. številke Sevalnih novic sta sodelovala Aleš Škraban in dr. Tomaž Nemec.

Sevalne novice pripravlja in razpošilja Uprava Republike Slovenije za jedrsko varnost, Litostrojska cesta 54, 1000 Ljubljana.

Ureja: mag. Tatjana Frelih Kovačič. <http://www.ursjv.gov.si>, e-naslov: gp.ursjv@gov.si

